

V smer štiridelnega modela?¹

Študijski modeli Mednarodnega psihoanalitičnega združenja (IPA) uradno temeljijo na tridelnem modelu: osebna analiza, supervizija in teoretični seminarji.

Ta kratki prispevek se posveča morebitnemu prihodnjemu razvoju, ki se zdi, da je »v zraku«. Gre za dodajanje – vsaj konceptualno – četrtega elementa, ki je bistven za prihodnost učne analize: pridobitev sposobnosti delati skupaj z kolegi in postati sestavni del znanstvenih izmenjav in inštitucionalnega življenja kot stalne in temeljne funkcije psihoanalitične identitete.

Kar se tiče posameznika, je vedno bolj pripoznano, da psihoanalitiki ne smejo biti izolirani strokovnjaki, saj tvegajo stopnjujočo izgubo teoretičnega in kliničnega znanja. Psihoanaliza se stalno razvija in ni razloga, zakaj koncept »neprestanega izobraževanja«, ki je sprejet na več strokovnih področjih, ne bi veljal tudi za psihoanalitike.

Če smo bolj specifični, analitikova izpostavljenost – tekom let – nevarnostim nezavednega okuženja zaradi pacientovih projekcij, ki ga pogosto želijo videti kot vsemogočnega, zviša tveganje, da izolirani psihoanalitik postane lokalni »guru«. Inštitucionalne izmenjave ne omogočajo le znanstvenih posodabljanj, ampak tudi in predvsem prepoznavanje lastnih omejitev preko stalne primerjave z našimi kolegi

Tu so še drugi dejavniki.

Pozitivni faktor je ta, da številne sodobne analitike vedno bolj zanima, da bi delili svoje strokovne izkušnje v delovnih skupinah. To lahko zasledimo v rasti uspeha “delovnih delavnic” (WP - working parties) in “delovnih skupin” (WG - working groups) na različnih kongresih, kjer v skupinah tekom enega ali dveh dni intenzivno sodeluje 10-15 kolegov pri diskusiji prispevkov ali kliničnih materialov. Kar se tiče sestave skupine, imajo različne metodologije in kontinuiteto.

Ti analitiki izražajo svoje zadovoljstvo in spretnosti pri dobiti največ iz okvirjev manjše skupine, iztrga posameznika izolaciji in omogoča udeležencem prevzeti aktivno vlogo pri skupnem delu-

Skupinska dinamika med drugim ponuja psihoanalitikom možnost vpogleda v delovne metode kolegov iz različnih ozadij, dvigniti se iz kulturne samo-nanašalnosti in se nato vrniti k svojemu običajnemu delovnemu okolju na nek način spremenjen.

Negativni faktor, ki nas spodbuja, da upoštevamo morebitni četrti element psihoanalitičnega študija, je naraščanje zavedanja o zgodovinskih komplikacijah, ki so jih doživeli analitiki, ki so živijo skupaj v organiziranih in strukturiranih inštitucijskih okvirjih

Nenehni razcepi psihoanalitičnih društev je jasna demonstracija tega pojava, ki je skoraj vseprisoten in kaže na to, da se bo brez ustreznega izobraževanja in tozadevnih izkušenj taka situacija sama od sebe nadaljevala.

¹ Prispevek je bil predstavljen na spletni strani Mednarodnega psihoanalitičnega združenja (IPA) decembra 2014.

Običajno ojdipovsko rivalstvo - tako med generacijami kot med sorojenci - ter osebna narcistična nestrpnost najdeta plodna tla v okvirjih, ki se – kljub osebnim analizam – pojavljajo z nenehno in bolečo pogostostjo. Kaže, da ta pojav prizadene vsa področja IPA.

Zato je Odbor IPA pred kratkim odobril oblikovanje nove Delovne skupine za inštitucionalne zadeve, posebej posvečene znanstveni raziskavi inštitucionalnih problemov in ponujanju podpore društvom, ki jo potrebujejo.

Seveda ne pričakujemo, da bomo uspeli odpraviti narcistične težave in konflikte preko predelovanja teh zadev tekom izobraževalnega treninga, vendar upamo, da lahko povečana zavest o teh pojavih vidno izboljša individualni in skupinski nastroj bodočih analitikov v odnosu do teh nevarnosti.

Drugi negativni faktor, zaradi katerega si zamišljamo morebitni četrti izobraževalni steber, izhaja iz dejstva (nespremenljivega tekom časa in geografske porazdelitve), da se mnogi psihoanalitiki relativno malo udeležujejo znanstvenih in administrativnih srečanj na različnih nivojih (pri inštituti ali centrih, lokalnih društvih, regionalnih združenjih, IPA).

Spominjam se srečanja približno štiridesetih znanstvenih sekretarjev oz. programskih vodij iz celega sveta na IPA kongresu v Barceloni leta 1997, na katerem je bilo jasno ugotovljeno, da je v vsakem društvu udeležba na znanstvenih srečanjih v povprečju med 25 in 30 % članstva. V letih po tem sem s strani mnogih psihoanalitičnih institucij slišal, da so odstotki udeležbe dejansko taki.

Ta ugotovitev se ujema z enako razširjenim pojavom kolegov, ki so po pridobitvi statusa člana IPA skoraj povsem izginili, kot da pojmujejo naziv psihoanalitika kot plemenit naziv, ki se ga pridobi “enkrat in za vselej” in ne zahteva dolgotrajnega kolegialnega treninga. Tudi to se zdi, da je univerzalen in resen pojav.

V večini teh primerov obstaja nevarnost, da kolegi, ki živijo v različnih območjih, usmerjajo paciente psihoanalitikom le na podlagi njihovega statusa člana IPA, četudi se nekateri od njih niso udeležili obnovitvenih tečajev ali izmenjav ali pa več let niso predstavili svojega načina dela kolegom.

Na koncu je treba omeniti še eno nevarnost, ki je manj dramatična, vendar vseeno zahrbtna, in sicer, da se psihoanalitiki po kvalifikaciji zaprejo v predani in družinski “klaster”, ki je omejen na manjšo referenčno skupino (kot vemo, najpogosteje sledijo prejšnjemu supervizorju namesto lastnemu analitiku), da bi se zaščitili pred stikom s kompleksnejšo resničnostjo, ki jo predstavlja dandanašnja psihoanaliza - tako mednarodna in mnogozvočna.

Na ta način se pred psihoanalitikom pojavi možnosti oz. komplikacija, kako iziti iz inštitucionalnega transferja povsem družinske narave, da bi se odprli drugim enakovrednim šolam, službam in delu izven družine in socio-kulturnemu življenju v širšem pomenu.

Navsezadnje je veliko dobrih razlogov za refleksijo o tem pogosto neustreznem aspektu izobraževalnega treninga: pomanjkanje pozornosti oziroma zadostne pozornosti »izobraževanju po izobraževanju« in vrednosti nadaljnje znanstvene, administrativne, inštitucionalne in skupnostne udeležbe. Možnosti za skupinsko sodelovanje tekom izobraževalnega treninga so pogosto omejene na obiskovanje seminarjev s kolegi. Po navadi ni priložnosti za poučevanje ali

pa večje ozaveščanje v zvezi s pojavi socialne patologije, ki ne prizadenejo naša društva nič manj kot prizadenejo druge strokovne skupnosti.

Če govorimo o psihoanalitikih, ki jim je usojeno bivati drug z drugim (upamo, da ustvarjalno in plodovito) in združevati svoje notranje realnosti z zunanjo realnostjo inštitucij, menim, da je prišel čas, da pričnemo razmišljati v pojmih štiridelnega izobraževalnega treninga, da bi se psihoanalitiki navadili negovati kolegalnost kot koristno in potrebno dimenzijo.

Prevod - Liliya Varjačić Rajko, pregled - Bojan Varjačić Rajko.